

МЕЛЕНЬ О.В., канд. екон. наук, доц. каф. ЕАтаО НТУ «ХПІ»
ГОЛИК Є.О., студент каф. ЕАтаО НТУ «ХПІ»

**ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ЗАБОРГОВАНOSTI**

Фінансова незалежність та участь вітчизняних суб'єктів

господарювання у міжнародних економічних відносинах зумовляють необхідність безперервного забезпечення виробничого циклу оборотними засобами. Розвиток принципово нового підходу до проблем платіжно-розрахункових відносин між суб'єктами ринку зумовлює необхідність досліджувати похідну уповільнення даних відносин дебіторською заборгованістю. Стан розрахунків з дебіторами на вітчизняних підприємствах є напруженим, що виявляється у значних сумах заборгованості та тривалих термінах її погашення. Надання економічним суб'єктам повної господарської самостійності у виборі ринків збуту продукції, постачальників і підрядників, у пошуку джерел фінансування змушує особливу увагу приділяти розрахункам з різними контрагентами [1]. Облік дебіторської заборгованості є одним з найбільш складних та суперечливих питань, що зумовлено проблемою. Управління фінансами, зокрема оборотними активами, є найважливішою сферою діяльності будь-якого суб'єкта ринкового господарства, а його невід'ємною складовою виступає дебіторська заборгованість.

У ринкових умовах господарювання наявність у підприємства значних розмірів дебіторської заборгованості знижує ліквідність його активів, негативно впливає на фінансову платоспроможність, а також відволікає зайві грошові кошти [2]. Так, за товари, роботи, послуги, які надані покупцю з відстрочкою платежу, підприємство-продавець після закінчення звітного періоду має сплатити податки державі, заробітну плату працівникам, розрахуватися за орендну плату, матеріали тощо. Якщо оплата за надані товари своєчасно не надійшла, підприємство вимушене перетворювати власні високоліквідні активи у грошові кошти з метою здійснення розрахунків щодо зобов'язань та запобігання банкрутства. Тому належна організація обліку дебіторської заборгованості сприяє ефективному управлінню її розмірами і термінами на підприємстві та посиленню контролю за своєчасним здійсненням розрахунків.

Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій за борговими правами (з дебіторами). Таким чином, керівнику підприємства, з метою отримання повної та оперативної інформації щодо різних видів дебіторської

заборгованості, які складають значну частку у структурі оборотних коштів, доцільно забезпечити організацію цієї ділянки обліку із залученням відповідних фахівців [3].

Здійсненню ефективного контролю і управління дебіторською заборгованістю з метою її своєчасного погашення дебіторами сприяє правильне визначення облікової політики по дебіторській заборгованості в частині її оцінки, організації раціонального документообігу, проведення інвентаризації розрахунків з дебіторами, застосування рахунків бухгалтерського обліку тощо.

Важливим елементом облікової політики є створення підходів до обліку дебіторської заборгованості та відображення її у фінансовій звітності. При цьому слід враховувати, що облікова політика, яка була складена підприємством по дебіторській заборгованості, досить суттєво впливає на величину показників фінансового стану і результати діяльності підприємства.

Невід'ємною складовою в управлінні дебіторською заборгованістю є аналіз заборгованості [4]. Основним завданням аналізу можна виділити: оцінку рівня і складу поточної дебіторської заборгованості підприємства, а також ефективність інвестування в неї фінансових коштів.

Логічним продовженням аналізу є співставлення загальної величини дебіторської та кредиторської заборгованостей та в розрізі окремих її видів. Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості є важливим елементом контролю за раціональним співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства з огляду на дотримання стабільності його фінансового стану та поступального розвитку підприємства. Результатом такого аналізу може бути виявлення збільшення або зменшення дебіторської заборгованості, або збільшення або зменшення кредиторської заборгованості. Як збільшення, так і зменшення дебіторської і кредиторської заборгованості можуть призвести до негативних наслідків для фінансового стану підприємства [5].

Розробка ефективного управління дебіторською заборгованістю є одним із ключових завдань у вирішенні задач підприємства з позиції забезпечення належного рівня фінансової безпеки та досягнення позитивних результатів у фінансовому оздоровленні. Уміле керування й управління дебіторською заборгованістю дасть змогу раціонально використовувати наявні фінансові ресурси та зміцнити економічну безпеку підприємства [6].

Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності має велике значення, оскільки для забезпечення постійної наявності оборотних коштів і платоспроможності підприємства, дуже важливе значення мають розміри його дебіторської заборгованості та достовірність даних із розрахункових операцій за борговими правами з дебіторами.

Список літератури: 1. Жук О.В. Основні проблеми обліку та внутрішнього аудиту дебіторської і кредиторської заборгованостей [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ea.dgtu.donetsk.ua:8080/bitstream/123456789/.../juk.docx>, 2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф.Ф.Бутинець, А.М.Герасимович; за ред. Ф.Ф. Бутинця. –7-ме вид., доп. і перероб.–Житомир:Рута, 2008.–832 с., 3. Значення ефективної організації обліку дебіторської заборгованості [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/brovko-ot-oliynik-vv-znachennya-efektivnoyi-organizatsiyi-obliku-debitorskoyi-zaborgovanosti>, 4. Актуальні питання управління дебіторською заборгованістю [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile/6215.pdf>, 5. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intranet.tdmu.edu.ua>, 6 Деякі аспекти ефективного управління дебіторською заборгованістю / Рибалко О.М., Сичова М.Б. / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Natural/Vznu/eco/2011_1/164-169.pdf